

NEKA SE GLAS GRAĐANA ČUJE
I U LOKALNOJ ZAJEDNICI

NEKA SE GLAS GRAĐANA ČUJE

I U LOKALNOJ ZAJEDNICI

Vodič za građane kroz
lokalnu i područnu
(regionalnu) samoupravu

misli globalno, djeluj lokalno

nije samo fraza!

U našim lokalnim zajednicama mi živimo, školujemo se, radimo, šćemo, posjećujemo liječnika, kupujemo, odlazimo na biračka mjesta, sud i banku, parkiramo naše automobile, udružujemo se i provodimo svoje slobodno vrijeme...

Svaka lokalna zajednica, općina, grad i županija, ima svoju vlast koja u velikom dijelu uređuje i utječe na gotovo svaki aspekt našeg života.

Imamo li dovoljno parkirališnih mjesta i plaćaju li se ona, hoće li tijekom ove godine biti uređen park ili će on biti prenamijenjen u druge svrhe, hoće li neko zemljište postati građevinsko ili ostati poljoprivredno, kakvo je radno vrijeme kafića i barova, rade li komunalne službe svoj posao, što sa divljim deponijem u blizini našeg mjesta stanovanja, hoće li se sagraditi tvornica i u kojoj će mjeri ona zagađivati zrak i tlo te na puno drugih pitanja, odgovore svojim odlukama daje lokalna vlast.

Osim izbora, postoji još puno načina kako građani mogu utjecati na lokalnu vlast, kako je mogu nadzirati i kako se mogu informirati o njenom radu.

Stoga, upoznajmo lokalnu razinu vlasti, kao i prava koja imamo, kako bismo sutra mogli informirano i aktivno utjecati na poboljšanje uvjeta života u našim lokalnim zajednicama!

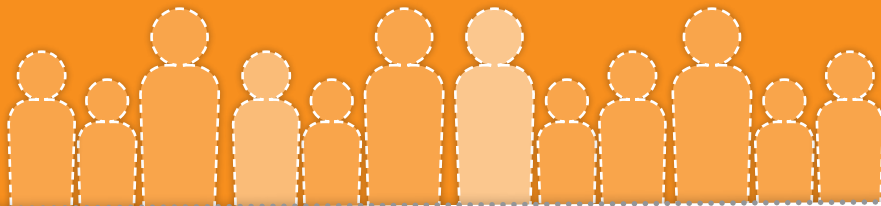

političko i upravno ustrojstvo

REPUBLIKE HRVATSKE

	• Država	• Županija	• Grad/Općina
DRŽAVNA RAZINA	<p>Sabor</p> <p>Vlada</p> <p>tijela državne uprave</p> <ul style="list-style-type: none"> • ministarstva • središnji državni uredi • državne upravne organizacije 		
PODRUČNA (REGIONALNA) RAZINA	<p>Uredi državne uprave</p>	<p>skupština</p> <p>župan</p> <p>upravna tijela</p> <ul style="list-style-type: none"> • odjeli • službe 	
LOKALNA RAZINA	<p>ispostave ureda državne uprave</p>	<p>upravna tijela izvan središta</p>	<p>vijeće</p> <p>gradonačelnik/ općinski načelnik</p> <p>upravna tijela</p> <ul style="list-style-type: none"> • odjeli • službe • jedinstveni upravni odjel
	Državna uprava	Područna (regionalna) samouprava	Lokalna samouprava

lokalna samouprava

Pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu građanima se jamči Ustavom Republike Hrvatske.

Lokalna samouprava označava različite organizirane načine na koje građani u lokalnoj zajednici na vlastitu odgovornost te relativno samostalno uređuju određene javne poslove i upravljanje njima.

Jedinice lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj su **OPĆINE** i **GRADOVI**, a područne (regionalne) samouprave **ŽUPANIJE**.

OPĆINA je područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu te su povezana zajedničkim interesima stanovništva.

GRAD može biti jedinica u kojoj je središte županije; mjesto koje ima više od 10.000 stanovnika, a čini urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu; te iznimno i mjesto za koje postoje posebni povijesni, gospodarski i geoprometni razlozi.

Grad koji je gospodarsko, financijsko, kulturno, zdravstveno, prometno i znanstveno središta razvitka šireg okruženja i ima više od 35.000 stanovnika ima status **VELIKOGA GRADA**.

GRAD ZAGREB je posebna jedinstvena, teritorijalna i upravna cjelina uređena posebnim Zakonom.

ŽUPANIJA je područje koje čini prirodnu, povijesnu, prometnu, gospodarsku, društvenu i samoupravnu cjelinu i obuhvaća više prostorno povezanih općina i gradova na svom području.

Djelokrug poslova jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

OPĆINE I GRADOVI

Obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana kao što su:

- **uređenje naselja i stanovanje,**
- **prostorno i urbanističko planiranje,**
- **komunalno gospodarstvo,**
- **briga o djeci, socijalna skrb, primarna zdravstvena zaštita,**
- **odgoj i osnovno obrazovanje,**
- **kultura, tjelesna kultura i sport, zaštita potrošača, zaštita okoliša,**
- **protupožarna i civilna zaštita,**
- **promet na području općine ili grada.**

Veliki gradovi obavljaju i poslove u vezi održavanja javnih cesta, izdavanja građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata u vezi s gradnjom te provedbom dokumenata prostornog uređenja.

ŽUPANIJE

Obavljaju poslove od područnog (regionalnog) značaja, a osobito poslove koji se odnose na:

- **obrazovanje,**
- **zdravstvo,**
- **prostorno i urbanističko planiranje,**
- **gospodarski razvoj,**
- **promet i prometnu infrastrukturu,**
- **planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova na razini županije,**
- **održavanje javnih cesta,**
- **izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata u vezi s gradnjom te provedba dokumenata prostornog uređenja za područje županije izvan područja velikog grada.**

Na primjer, općine i gradovi:

- donose prostorne planove
- organiziraju opskrbu pitkom vodom, skupljanje i odlaganje komunalnog otpada, javni prijevoz, javnu rasvjetu i druge komunalne poslove
- osnivaju dječje vrtiće, sudjeluju u radu i upravljanju osnovnim školama
- osnivaju socijalne ustanove, dodjeljuju razne oblike socijalne pomoći
- osnivaju ustanove u kulturi, financiraju rad kulturnih i sportskih organizacija...

Županije, između ostalog:

- financiraju određene troškove osnovnih i srednjih škola, osnivaju osnovne i srednje škole, osnivaju učeničke domove i sudjeluju u njihovom radu i upravljanju
- osnivaju zdravstvene ustanove (dom zdravlja, zavod za javno zdravstvo, hitna medicinska pomoć, bolnice itd.)
- donose prostorne planove
- financiraju programe gospodarskog razvoja
- financiraju programe kulturnih i sportskih organizacija...

TIJELA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Kao što na državnoj razini djeluju Sabor (predstavničko tijelo) i Vlada (izvršno tijelo), tako i u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave djeluju **predstavnička i izvršna tijela** tih jedinica.

Predstavnička tijela donose odluke:

- **općinsko vijeće** za poslove općine
- **gradsko vijeće** za poslove grada
- **županijska skupština** za poslove županije
- **Skupština Grada Zagreba** za Zagreb, koji ima status županije.

Broj članova predstavničkog tijela ovisi o broju stanovnika općine/ grada/županije. Tako općinsko vijeće može imati od 7 do 19 članova, gradsko vijeće od 7 do 35 članova, a županijska skupština između 31 i 51 člana. Gradska skupština Grada Zagreba ima 51 člana.

Izvršna tijela provode odluke predstavničkog tijela i lokalne poslove u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave:

- u općini - **općinski načelnik**
- u gradu - **gradonačelnik**
- u županiji - **župan**.

Općinski načelnik, gradonačelnik i župan mogu imati do tri svoja zamjenika, uključujući i zamjenika iz redova pripadnika nacionalnih manjina tamo gdje određena nacionalna manjina ima pravo na razmjernu zastupljenost u općinskom/gradskom vijeću i županijskoj skupštini.

Redoviti izbori za članove predstavničkih tijela i izvršna tijela na lokalnoj i područnoj razini održavaju se **svake četiri godine** i to treće nedjelje u mjesecu svibnju.

Na lokalnim izborima građani izravno biraju općinske načelnike, gradonačelnike i župane, kao i njihove zamjenike te svoje predstavnike u općinsko ili gradsko vijeće ili županijsku skupštinu. Iznimno, građani grada Zagreba biraju samo gradonačelnika (a ne i župana) te svoje predstavnike u Gradsku skupštinu.

Članove predstavničkog tijela i izvršna tijela biraju hrvatski državljani s navršenih 18 godina koji prebivaju na području općine/grada/županije za čija se tijela provode izbori. Isti uvjeti vrijede za osobe koje se kandidiraju za obavljanje dužnosti člana predstavničkog tijela ili izvršnog tijela.

Izbori za članove predstavničkih tijela i izvršnih tijela su **neposredni** i provode se **tajnim glasovanjem**.

Lokalna uprava

je razina vlasti koja je najbliža građanima.

Svojim sudjelovanjem na lokalnim izborima, građani izabiru one čije su programe prepoznali kao kvalitetne i vjerodostojne i preko tako izabраних svojih predstavnika posredno ostvaruju pravo na samoupravu.

No, pravo na samoupravu građani ostvaruju i neposredno (putem referenduma, zborova i sl.), odnosno postoji još puno načina na koje građani mogu utjecati na rad lokalne samouprave, a time i na uvjete svojeg života, sudjelujući u stvaranju zajednica u kojima je lijepo živjeti i raditi.

Mjesna samouprava

Mjesna samouprava je najniži oblik organiziranja građana, putem kojeg građani sudjeluju u rješavanju pitanja koja neposredno i svakodnevno utječu na život i rad stanovnika općine, odnosno grada.

Putem mjesnog odbora, na primjer, građani neposredno mogu utjecati na kvalitetu stanovanja, komunalnu infrastrukturu i rad komunalnih službi, rad javnih ustanova, uređivanje javnih površina (parkovi, nogostupi, igrališta i sl.), radno vrijeme javnih službi i ugostiteljskih objekata, bolju regulaciju prometa, održavanje priredbi na javnim mjestima...

Sukladno statutima jedinica lokalne samouprave u njima se osniva mjesna samouprava u obliku **mjesnih odbora**. U gradovima se mogu statutom osnivati **gradski kotarevi ili četvrti** kao posebni oblici mjesne samouprave.

Izbori za mjesne odbore ili gradske četvrti/kotareve provode se svake 4 godine.

Inicijativu za osnivanje mjesnog odbora/gradske četvrti mogu dati i građani. Postupak davanja inicijative i podnošenja prijedloga za osnivanje mjesnog odbora uređuje se statutom jedinice lokalne samouprave. Prijedlog uglavnom treba sadržavati podatke o podnositeljima inicijative (predlagačima), području, granicama i sjedištu mjesnog odbora, te prijedlog imena mjesnog odbora i obrazloženje.

Lokalni referendum

Referendum je oblik neposrednog odlučivanja na kojem birač osobno odlučuje o postavljenom pitanju na način da na glasačkom listiću zaokruži odgovor “za” ili “protiv”. Referendum se može raspisati zbog odlučivanja o promjeni statuta općine, grada ili županije te o prijedlogu rješavanja nekog od pitanja iz djelokruga poslova županija, gradova i općina.

Županijska skupština te gradsko ili općinsko vijeće raspisuju referendum na prijedlog jedne trećine svojih članova, na prijedlog poglavarstva, a u općini i gradu i na prijedlog polovine mjesnih odbora na području općine, odnosno grada.

Da bi bio valjan, na referendum se mora odazvati većina birača općine/ grada/županije. Odluka se donosi većinom glasova birača koji su glasovali.

Provođenje referenduma o rješavanju nekog pitanja na području općine, grada ili županije mogu predložiti i građani. Na primjer, grupa građana koja živi u blizini odlagališta smeća želi provesti referendum o zatvaranju i preseljenju odlagališta smeća. Kako bi provedbu referenduma o tom pitanju predložili općinskom vijeću, na zakonski propisanom obrascu moraju prikupiti potpise od 20% građana upisanih u birački popis te općine.

Odluka donesena na referendumu je obvezujuća za to vijeće ili skupštinu.

Zbor građana

Jedan od oblika putem kojeg građani mogu promicati, ostvariti i zaštititi svoja prava su i **mjesni zborovi građana**. Njih se saziva radi izjašnjavanja građana o pojedinim pitanjima od mjesnog značaja te rasprave o potrebama i interesima građana u zajednici.

Mjesne zborove građana može sazvati vijeće mjesnog odbora te, ovisno o statutu, predstavnička i izvršna tijela gradova i općina i to za dio područja mjesnog odbora koji čini određenu cjelinu (dio naselja, stambeni blok i sl.). Na primjer, članovi vijeća mjesnog odbora ne mogu postići zajedničku odluku o tome što je potrebno, parkirališni prostor ili postavljanje „ležećeg policajca“ na prometnici koja vodi do škole. Kako bi dobili mišljenje građana o tome što je potrebno, vijeće mjesnog odbora saziva zbor građana na kojem će građani, nakon obrazlaganja problema, glasovanjem odlučiti između ta dva prijedloga.

Mjesni zbor građana odluke donosi većinom glasova nazočnih građana. Odluka donesena na mjesnom zboru građana obavezujuća je za mjesni odbor ili vijeće gradske četvrti, ali ne obavezuje općinsko ili gradsko vijeće.

Javnost **sjednica**

Sjednice županijskih skupština, gradskih i općinskih vijeća te poglavarstava **su javne te im građani imaju pravo prisustvovati**, ukoliko se pravodobno prijave službi za odnose s javnošću institucije čijoj sjednici žele prisustvovati. Samo prijavljeni građani mogu, sukladno statutu županije, grada i općine, prisustvovati sjednicama, pri čemu nemaju pravo na bilo koji način ometati sjednice.

Pravo građanske **inicijative**

Građani imaju pravo **predlagati** županijskoj skupštini, odnosno gradskom ili općinskom vijeću donošenje određenog akta ili rješavanje određenog pitanja iz njihovog djelokruga.

Ukoliko je prijedlog potpisom podržalo najmanje 10% birača upisanih u popis birača te županije, grada ili općine, županijska skupština, odnosno gradsko ili općinsko vijeće, mora raspravljati o dotičnom prijedlogu te najkasnije u roku od 3 mjeseca od prijema prijedloga dati odgovor podnositeljima.

Predstavke i pritužbe građana

Građani mogu podnositi **predstavke** i **pritužbe** županijskim, gradskim i općinskim tijelima u vezi njihovog ili rada njihovih upravnih tijela te u vezi odnosa zaposlenih u tim tijelima prema građanima kada im se oni obraćaju radi ostvarivanja svojih prava i interesa ili obavljanja svojih građanskih dužnosti.

Predstavka/pritužba mora biti potpisana i na njoj mora biti navedeno ime i prezime, datum rođenja i adresa građana koji je potpisuje. Županijsko, odnosno gradsko ili općinsko tijelo dužno je odgovoriti građanima u roku od 30 dana od dana podnošenja predstavke, odnosno pritužbe. Predstavke građana ne obvezuju tijelo kojem se podnose.

Javna okupljanja i prosvjedi

Građani imaju pravo na mirna okupljanja i javne prosvjede, javne priredbe i druge oblike okupljanja.

Na javnim okupljanjima zabranjeno je svako pozivanje i poticanje na rat ili uporabu nasilja, na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju ili bilo koji oblik nesnošljivosti.

Organizator okupljanja dužan je policijskoj upravi na čijem se području namjerava održati okupljanje prijaviti održavanje skupa građana. Prije no što se organizira javno okupljanje, uputno je pročitati Zakon o javnom okupljanju radi uvida u sva prava i obaveze organizatora javnog okupljanja.

Pravo na udruživanje

Sloboda udruživanja i pravo na udruživanje koje omogućava građanima da se udruže te zajednički izraze, promiču, ostvaruju i štite svoje interese, temeljni su društveni principi, a udruge građana jedni su od temelja demokracije. Udruživanje omogućava građanima aktivnije sudjelovanje u upravljanju njihovom društvenom zajednicom.

Građani se mogu uključiti u rad već postojećih udruga ili osnivati nove, kako bi preko njih lakše ostvarili i zaštitili određena prava koja im pripadaju.

Prava pripadnika nacionalnih manjina

Kao u svakom demokratskom i civiliziranom društvu, pripadnicima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj jamči se ravnopravnost, sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom te kulturna autonomija.

Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i statutom općine, grada ili županije zajamčena je zastupljenost nacionalnih manjina u općinskim i gradskim vijećima te županijskim skupštinama. Isto pravo jamči se i pripadnicima hrvatskog naroda u lokalnim sredinama u kojima nisu većinsko stanovništvo.

Da bi pripadnici određene nacionalne manjine ostvarili pravo na zastupljenost u lokalnom tijelu, treba ih biti više od 5% u ukupnom broju stanovništva koje živi na području lokalne ili područne jedinice.

Zastupljenost nacionalnih manjina u općinskom ili gradskom vijeću te županijskoj skupštini ostvaruje se putem **lokalnih izbora** na način da:

- nacionalna manjina koja u ukupnom stanovništvu sudjeluje s više od 5%, a s manje od 15%, ima pravo na jednog člana. Ukoliko, sukladno rezultatima izbora, taj član nije izabran, broj članova vijeća ili skupštine povećava se za jedan te izabran biva prvi sljedeći kandidat koji je pripadnik te nacionalne manjine;
- nacionalna manjina koja u ukupnom stanovništvu sudjeluje s najmanje 15% ima pravo na razmjernan broj svojih članova u tom tijelu, sukladno njenom udjelu u stanovništvu te općine, grada ili županije. Ukoliko, prema rezultatima izbora, ti članovi nisu izabrani, broj članova vijeća ili skupštine povećat će se do broja koji je potreban da bi zastupljenost bila ostvarena, a izabranima će se smatrati oni kandidati pripadnici određene manjine koji nisu izabrani, po redu prema razmjernom uspjehu svake liste na izborima;

- nacionalna manjina koja u ukupnom stanovništvu sudjeluje s više od 5%, ima pravo na zastupljenost razmjerno njenom udjelu u stanovništvu te općine, grada ili županije. Ukoliko, prema rezultatima izbora, ti članovi nisu izabrani, broj članova vijeća ili skupštine će se povećati do broja koji je potreban da bi zastupljenost bila ostvarena, a izabranima će se smatrati oni kandidati pripadnici određene manjine koji nisu izabrani, po redu prema razmjernom uspjehu svake liste na izborima;
- ukoliko na listama nema dovoljnog broja kandidata koji pripadaju tim nacionalnim manjinama te se ne može osigurati njihova zastupljenost, na području te općine, grada ili županije raspisat će se dopunski izbori.

Dodatno, s ciljem unaprjeđivanja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu te većeg sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu i lokalnim poslovima, pripadnicima nacionalnih manjina Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina jamči se pravo i na izbor **predstavnika i vijeća nacionalnih manjina**. Izabrani predstavnici i vijeća biraju se svake 4 godine na izborima za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina (**manjinski izbori**), a zadaća im je štiti i promicati interese nacionalnih manjina na lokalnoj razini.

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina nisu dio općinskih i gradskih vijeća ili županijskih skupština, nego posebna tijela koja promiču i štite interese nacionalnih manjina.

Također, pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na zaštitu svojih kulturnih i obrazovnih prava. Na primjer, ovisno o udjelu pripadnika nacionalne manjine u stanovništvu, pripadnici nacionalne manjine imaju pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma kojim se služe i to pravo se ostvaruje na području županije, grada ili općine, ukoliko pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje trećinu stanovnika.

Pravo na pristup **informacijama**

Sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama, svakom građaninu Republike Hrvatske pripada **pravo na dobivanje odgovora i informacija od tijela javnih vlasti**. Tijela javne vlasti su državna tijela, županijska, gradska i općinska tijela, pravne osobe i druge osobe na koje su prenesene javne ovlasti, a čiji popis Vlada Republike Hrvatske svake godine u objavljuje Narodnim novinama.

Građani pri traženju određenih informacija ne moraju navoditi razlog zbog kojeg traže određenu informaciju. Zahtjev za dobivanje informacije od tijela javne vlasti građani mogu podnijeti usmenim ili pismenim putem. U slučaju da se zahtjev podnosi usmeno, o tome će se sastaviti zapisnik, a ako je podnesen putem telefona ili drugog telekomunikacijskog uređaja o zahtjevu će se sastaviti službena zabilješka.

Na primjer, ukoliko nekog građanina zanima na koji je način utrošen dio općinskog proračuna namijenjen za uređenje igrališta, sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama, on ima pravo zatražiti i dobiti tu informaciju od općinskog vijeća ili poglavarstva.

Pismeni zahtjev treba sadržavati:

- naziv i sjedište tijela javne vlasti kojemu se zahtjev podnosi
- podatke koji su važni za prepoznavanje tražene informacije
- ime i prezime te adresu fizičke osobe podnositelja zahtjeva
- tvrtku, odnosno naziv pravne osobe, ukoliko je podnositelj upita pravna, a ne fizička osoba.

Tijelo javne vlasti dužno je građaninu omogućiti pristup informaciji **najkasnije u roku od 15 dana** od dana podnošenja zahtjeva, to jest, od dana kada je to tijelo zaprimilo zahtjev.

Ukoliko nije zadovoljan rješenjem (odgovorom) ili mu je tijelo javne vlasti onemogućilo ili ograničilo pravo na pristup informaciji, građanin može podnijeti žalbu protiv rješenja tijela javne vlasti čelniku tog tijela u roku od 8 dana od dana dostavljanja rješenja. Rok za odgovor je 15 dana.

Pravne osobe s javnim ovlastima i odgovorne osobe u tijelima javne vlasti koje onemogućue i ograniče pravo na pristup informaciji, kaznit će se novčanim kaznama.

DOBRO JE ZNATI

Službenici koji rade u tijelima državne uprave zakonski su obavezni da njihov odnos prema građanima, kao i odnos građana prema njima, bude temeljen na međusobnoj suradnji i povjerenju te poštivanju dostojanstva ljudske osobe.

Sukladno Zakonu o sustavu državne uprave i Zakonu o državnim službenicima i namještenicima, tijela državne uprave dužna su građanima koji im se obraćaju pružiti podatke, obavijesti i upute te stručnu pomoć.

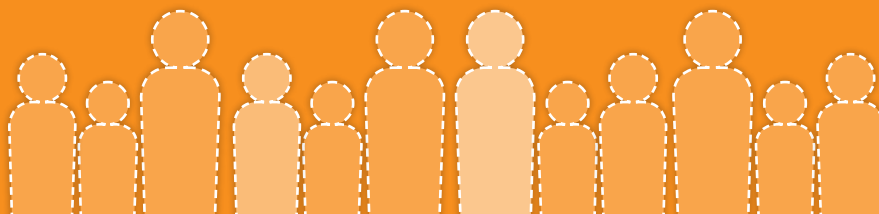
Ukoliko državni službenici i namještenici građanina ili neku pravnu osobu onemoguću u ostvarivanju prava na podnošenje zahtjeva, žalbe, prigovora i predstavke ili drugih zakonskih prava, čine tešku povredu službene dužnosti, zbog koje mogu podleći kaznenoj odgovornosti.

Na kvalitetu rada lokalne uprave u velikoj mjeri utječe to kolika i kakva je njena suradnja s građanima, odnosno je li ona otvorena prema javnosti.

Gradani, informirajte se o svojim pravima!

Samo informirani građani mogu na kvalitetan način promicati i štiti
svoje interese te utjecati na rad lokalne samouprave,
državnih tijela i institucija općenito.

Budite aktivni, neka se vaš glas čuje!

Za sve dodatne informacije i pravne propise pozivamo vas na

www.gong.hr

ili da se obratite našim Regionalnim uredima u

Rijeci, Slavonskom Brodu, Zadru ili Zagrebu.

Regionalni ured Rijeka
Kružna 8, rijeka@gong.hr

Regionalni ured Slavonski Brod
Ante Starčevića 52, slavonski_brod@gong.hr

GONG
Trg bana J. Jelačića 15/IV
10 000 Zagreb
gong@gong.hr
www.gong.hr

Regionalni ured Zadar
Federica Grisogona 17, zadar@gong.hr

Regionalni ured Zagreb
Trg bana J. Jelačića 15/IV, zagreb@gong.hr

Žiro-račun: 2360000-1101561882
MB: 01392255

Ova brošura izrađena je u okviru projekta "Promocija principa dobrog upravljanja i povećanog sudjelovanja građana u procesu donošenja odluka u Republici Hrvatskoj". Projekt financira Europska unija.
Za sadržaj naveden u ovoj brošuri odgovoran je GONG te on niti na koji način ne odražava stajališta Europske unije.